

**DIMITRIE D. NEGEL, ADMINISTRATORUL
DOMENIULUI COROANEI
(1942-1948)**

NARCISA MARIA MITU*

Demiterea generalului Alexandru Manolescu, la 11 iulie 1942, a făcut posibilă numirea lui Dimitrie D. Negel la conducerea instituției Domeniului Coroanei. A fost desemnat să ocupe funcția de administrator, la 22 iulie 1942, prin Înalță Decizie Regală, publicată în Monitorul Oficial, nr. 170 din 26 iunie 1942 (Anexa 1).¹

În calitatea sa de mareșal al Curții Regale, dar și de Administrator al Domeniului Coroanei, s-a aflat în permanență în anturajul Regelui. Era foarte bun prieten cu Savel Rădulescu, care, cu bogata sa experiență de diplomat și membru al multor comisii de administrație, era un bun sfătuitor al familiei Regale² și cu Mircea Ionnițiu, coleg de școală și, ulterior, secretarul particular al Regelui. Regele Mihai declara, referindu-se la cei trei, că împreună formau „o mică echipă pe care, după destrămarea ei, mulți am regretat-o”³. Pe administratorul Domeniului Coroanei, Regele îl caracteriza ca fiind: „un om care răspândea un sentiment de siguranță și calm” iar „bunătatea lui era structurală, nu învățată”. În ceea ce privește simțul

* Cercet șt. III, dr., Institutul de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” al Academiei Române, din Craiova; e-mail: narcisa_mitu@yahoo.com.

¹ Monitorul Oficial, partea I-a, nr. 170/24 Iulie 1942, p. 6146 (în continuare se va cita: M.O.); Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale, București, fond Domeniul Coroanei Borca, dosar nr. 378/1945, f. 17 (în continuare se va cita: S.A.N.I.C., București).

² Savel Rădulescu (n. 19 oct. 1885- d. 27 august 1970) a fost diplomat de carieră. Și-a început cariera la 1921, lucrând ca secretar al lui Nicolae Titulescu la Liga Națiunilor. A fost subsecretar al Ministerului Afacerilor Externe, în guvernele: Iuliu Maniu (21 octombrie 1932 - 13 ianuarie 1933); Alexandru Vaida-Voievod (14 ianuarie - 9 noiembrie 1933); Ion G. Duca (14 noiembrie - 29 decembrie 1933); Constantin Angelescu (30 decembrie 1933 - 3 ianuarie 1934); Gheorghe Tătărăscu (5 ianuarie-1 octombrie 1934); al doilea guvern Gheorghe Tătărăscu (10 octombrie 1934-29 august 1936). În septembrie 1944, a fost numit președintele Comisiei Române pentru Aplicarea Armistițiului, iar în 1946, a făcut parte din delegația română trimisă la Conferința de pace de la Paris. În 1948, a fost arestat și în 1951, a fost condamnat la doi ani de închisoare și opt ani de muncă silnică.

³ Mircea Ciobanu, *Convorbiri cu Mihai I al României*, București, Editura Humanitas, Ediția a III-a, 2008, p. 111.

politic, Regele recunoștea că: „nu era un cap politic extraordinar, dar era un om de bun simț, știa când și de la cine să primească sfaturi”⁴.

Un punct de vedere asemănător avea și Prințul Mavrocordat. Veche cunoștință a mareșalului Curții, acesta îl descria pe Dimitrie D. Negel ca având „un caracter destul de slab, lăsându-se intimidat de amenințările rușilor și comuniștilor din ultimele câteva zile”. Considera că influența lui Negel asupra Regelui era considerabilă și cerea „mărirea fermității acestuia în actuala criză”⁵.

Informații cu privire la studiile absolvite nu există. Doar Jaques Vergotti evocă momentul numirii unui „Doctor în Drept de la Paris”, ca mareșal al Palatului și șef al administrației Curții Regale, în persoana lui Dimitrie Negel.⁶ De asemenea, despre activitatea desfășurată anterior numirii sale ca administrator al Domeniului Coroanei avem foarte puține informații. Știm că, în perioada 1931-1933, Dimitrie D. Negel a ocupat poziția de secretar la Fabricile „Assan”⁷, iar din 1938, apare ca fiind președinte al Camerei de Comerț și Industrie din București, secția Industrie.⁸ În 1940, la inițiativa și sub directa sa coordonare, susținut fiind și de N. Dinischiotu, Camera de Comerț și Industrie a donat haine și încălțăminte unui număr de 700 de copii „refugiați, orfani sau rătați de părinții lor” care se aflau în tabăra Straja Țării organizată la Arcul de Triumf și la Școala Pia Brătianu. Totodată, la sugestia sa, fiecare comerciant, care se bucura de o situație financiară bună, s-a ocupat de un anumit număr de copii, oferindu-le cele necesare.⁹

În martie 1939, este menționat ca fiind membru al Comisiei Centrale a timbrului.¹⁰ În 1945, era președinte al Societății Azuga, societate anonimă pentru exploatarea industriale Azuga-Predeal.¹¹

În perioada 26 mai-17 noiembrie 1941, Dimitrie Negel a ocupat fotoliul de subsecretar de stat la Ministerul Economiei Naționale pentru Aprovizionare. Printre măsurile aplicate, în calitate de subsecretar de stat, menționăm stabilirea cotelor de porumb pentru lucrătorii agricoli. Rațiile erau calculate astfel: un muncitor primea 1 kg de porumb/zi pentru următoarele lucrări: 1 ha de vie (calculat

⁴ *Ibidem*.

⁵ C. V. R. Schuyler, *Misiune dificilă. Jurnal (28 ianuarie 1945-20 septembrie 1946)*, ediție îngrijită de Alexandru Oșca, Mircea Ghirițoiu, București, Editura Enciclopedică, 1997, p. 190. Este vorba de criza prin care trecea România după 23 August 1944.

⁶ Jacques Vergotti, *Fără drept de înapoiere în țară: amintiri Jacques Vergotti*, București, Editura Albatros, 2000, p. 101.

⁷ Monitorul Oficial, partea a II-a, nr. 109/13 mai 1931, p. 6122.

⁸ „Gazeta Municipală. Organ săptămânal de informație și critică edilitară”, 07, nr. 311/20 februarie 1938, p. 4 (în continuare se va cita: „Gazeta Municipală”); M. O., partea I-a, 107, nr. 128 bis/6 iunie 1939, p. 3642; „Gazeta Municipală...”, 08, nr. 401/3 decembrie 1939, p. 3.

⁹ „Gazeta Municipală...”, 09, nr. 434/4 august 1940, p. 2.

¹⁰ „Revista economică”. Organ financiar economic, anul XLVI, Sibiu, nr. 34-35/2 septembrie 1944, p. 1.

¹¹ M. O., partea a II-a, nr. 296/29 decembrie 1945, p. 9455.

la 140 de zile); 1 ha de livadă (75 de zile); 1 ha la grădină (400 de zile)¹². De asemenea, au fost fixate prețurile pentru muncitorii rechiziționați la muncile agricole: 70 de lei/zi pentru bărbații cu vârste de peste 18 ani, la care se adăuga hrana, calculată la 30 de lei/zi; 55 de lei/zi pentru femeile și tinerii cu vârste cuprinse între 14-18 ani, cu norma de hrană fixată la 35 de lei/zi; între 1.000-1.200 de lei pentru lucrări de secerat, cosit, legat, clăit, calculate la 1 ha de grâu, orz sau ovăz; 830 de lei pentru 1 ha de mazăre; 500 de lei pentru un ha de porumb prașila I-a, 300 de lei pentru prașila a II-a și 200 de lei pentru prașila a III-a. Pe lângă bani, se acorda și o rație de alimente (tain) calculată la două duble de mălai și 2 kg de legume (pește, brânză, carne etc.). Transportul muncitorilor și hrana erau asigurate de către proprietar. În zilele ploioase și la sărbători, proprietarul era obligat să asigure muncitorilor, angajați cu ziua, hrana necesară.¹³

În luna septembrie a aceluiași an, la solicitarea vicepreședintelui Consiliului de Miniștrii, Mihai Antonescu, Dimitrie Negel a fost însărcinat să ancheteze și să stabilească cauza dificultății aprovizionării cu pâine a cartierului Grivița, din București. Soluția a reprezentat-o creșterea cotelor de făină alocate brutarilor din cartierul respectiv.¹⁴

În paralel cu funcția de Administrator al Domeniului Coroanei, Dimitrie D. Negel a ocupat și funcția de ministru secretar de stat la Departamentul Agriculturii și Domeniilor (23 august-4 noiembrie 1944), în guvernul Constantin Sănătescu.¹⁵ Motivul pentru care Regele l-a ales să conducă acest departament l-a reprezentat faptul că „știa despre el [Negel] că este la curent cu tot ceea ce se făcuse mai nou în agricultura lumii și că, în felul său, putea fi considerat specialist”. Timp de o lună, între 4 octombrie-3 noiembrie 1944, a ocupat și fotoliul de ministru, la Justiție, interimar, succedându-i lui Lucrețiu Pătrășcanu.¹⁶ Ulterior, „când s-au mai liniștit lucrurile”, la 4 noiembrie 1944, Regele Mihai l-a numit mareșal al Curții Regale¹⁷.

La 26 Martie 1943, Mareșalul Ion Antonescu și Dumitru Negel au aniversat 25 de ani de la Unirea Basarabiei cu țara, luând parte la evenimentul solemn desfășurat la Chișinău, în fața Catedralei (Fig. nr. 1).¹⁸

„Ca mareșal al Palatului și șef al Casei Civile și Militare a Regelui - își amintea Jacques Vergotti - Dimitrie D. Negel era deosebit de preocupat de situația

¹² „Argus”, nr. 8445 din 15 iunie 1941, în S.A.N.I.C., București, fond Administrația Centrală a Domeniului Coroanei, dosar. nr. 117/1941, f. 146.

¹³ *Ibidem*, f. 145

¹⁴ „Gazeta municipală”, anul X, nr. 49 din 28 septembrie 1941, p. 4.

¹⁵ „Unirea. Foaiete bisericească-politică”, anul LIV, Blaj, nr. 35 din 26 august 1944, p. 2.

¹⁶ Vasile Liveanu, *Problema Constituției României (23 August 1944-30 Decembrie 1947)* în „Revista de Istorie”, tom 32, București, Editura Academiei Române, 1979, p. 1472.

¹⁷ Gheorghe Crișan, *Piramida puterii. Oameni politici și de stat din România (23 august 1944-22 decembrie 1989). Dicționar: 5.598 de nume!*, Iași, Editura Tipo Moldova, 2014, p. 202.

¹⁸ A se vedea: https://www.google.ro/search?q=dumitru+negel&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&vedahUKewje9-mN3_HVAhUkLMAKHc9kCioQ7AkIPw&biw=1024&bih

internă din țară, încât nu mai arăta interes decât pentru rapoartele scrise de subalternii de la Domeniile Coroanei”¹⁹.

Perioada în care Dimitrie D. Negel s-a aflat la conducerea Administrației Domeniului Coroanei s-a caracterizat astfel: restrângerea activității prin scăderea brațelor de muncă și a mijloacelor de transport, rechiziționate pentru nevoile războiului; pierderea Domeniului Românești și evacuarea domeniilor din Moldova: Bicz, Bușteni, Borca, Mălini și Dobrovăț, la domeniile din Sud și Sud-Estul României; seceta excesivă din 1945-1947, și, după 1945, reconstrucția domeniilor afectate de război (Anexa 2).²⁰

Fig. 1. Mareșalul Ion Antonescu și Dumitru Negel la Chișinău

Sursa: <https://www.google.ro/search?q=dumitru+negel&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwje9mN3>.

Dimitrie Negel a fost descendent al familiei Assan din Bacău. Era fiul Elenei Assan, căsătorită cu colonelul Dumitru Negel²¹. A moștenit, la moartea mamei sale,

¹⁹ Jacques Vergotti, *op. cit.*, p. 118.

²⁰ S.A.N.I.C., București, fond Administrația Centrală a Domeniului Coroanei, dosar nr. 265/1947, vol. I, ff. 324-325.

²¹ Ioan Spîru, *Monografia satului Surdulești*, ediție îngrijită de Pavel Mirea, Pitești, Editura Ordessos, 2013, p. 30. Mihai Sorin Rădulescu îl prezintă ca fiind fiul Elizei Assan, căsătorită cu ofițerul Dumitru Negel. Eliza Assan era fiica lui George Assan, originar din Bacău (Mihai Sorin Rădulescu, *În*

300 de pogoane din moșia Surdulești, din satul cu același nume, până în 1938, când le-a vândut locuitorilor din sat.²²

La momentul investiției în funcția de administrator al Domeniului Coroanei, era celibatar. Ca și predecesorii săi, avea domiciliul la sediul Administrației Centrale din București, str. Basarabiei, nr. 10, având, în anul 1945, un salariu de bază în valoare de 75.915 de lei, la care se adăugau indemnizația de chirie (22.775 de lei) și sporul de scumpete (109.048 de lei).²³

Încă din primul an de activitate la Administrația Domeniului Coroanei, deși situația din țară nu era oportună investițiilor, D. D. Negel a acordat o atenție sporită acestui domeniu. În anul 1942, a dispus construirea, pe Domeniul Mălini, a unei căi ferate industriale, pe o lungime de cca 42 de km, care să deservească fabricile de cherestea Găinești și Cornul Luncii. Pentru aceasta, Domeniul Coroanei s-a angajat să pună la dispoziție întreg materialul lemnos necesar construirii căii ferate, a podurilor, a traverselor, dar și a clădirilor și atelierelor necesare.²⁴ Investiții au fost făcute și la Domeniul Bușteni, unde sporturile de iarnă au cunoscut o evoluție rapidă. Schiul a devenit rapid unul dintre sporturile preferate ale românilor din prima jumătate a secolului al XX-lea, cât și ale familiei regale. Numărul tot mai mare de turiști pe care-l atrăgea acest sport a condus la construirea, în anul 1943, a unei pârtii de schi pe muntele Clăbucetul Taurului. Trei ani mai târziu, cu aprobarea Administrației Domeniului Coroanei, Oficiul de Turism Predeal a construit la baza pantei de schi un restaurant, un vestiar și o terasă, iluminând electric și o porțiune de 500 m de pârtie. Materialul lemnos necesar construirii restaurantului a fost acordat de către Regia Bușteni, în a cărei proprietate urma să intre, conform contractului, după doi ani de utilizare. Pentru a oferi cât mai multe locuri de agrement aceluia care alegeau să-și petreacă vacanțele la Bușteni, în 1945, zona din fața clădirii Administrației a fost transformată într-un parc de distracție, dotat cu mese de ping-pong, teren de baschet, de volei, de oină²⁵ etc.

Investițiile au stagnat după 1945, prioritate având reconstrucția clădirilor afectate parțial sau distruse în timpul luptelor. Pe lângă distrugerile provocate de război, spolierea oficială a României prin îndeplinirea prevederilor Convenției de Armistițiu, țara noastră s-a confruntat și cu o puternică criză alimentară, cauzată de seceta din anii 1945-1946. Anul 1946 a fost extrem de secetos în Moldova, dar a afectat în mare măsură și Muntenia. Pentru a satisface nevoile angajaților de pe

jurul genealogiei lui Barbu Brezianu (II), p. 165, a se vedea: http://www.istoria-artei.ro/resources/files/SCIAAP_2015_06_MSRadulescu.pdf sorin radulescu.

²² Ioan Spiru, *op. cit.*, p. 30.

²³ S.A.N.I.C., București, fond Administrația Centrală a Domeniului Coroanei, dosar. nr. 221/1945, f. 76.

²⁴ Vezi Narcisa Maria Mitu, *Domeniile Coroanei Române (1884-1948)*, Craiova, Editura Aius, 2011, pp. 208-209.

²⁵ *Ibidem*, p. 181.

Domeniile Coroanei și a familiilor acestora, un total de 8.741 de persoane²⁶, în august 1945, Dimitrie D. Negel a solicitat Ministrului Subsecretar de Stat al Aprovizionării, generalul Pârvulescu, aprobarea aprovizionării cu porumb (462.294 de kg) și grâu (154.096 de kg) din județele Tutova, Tecuci și Brăila. Cantitățile respective erau calculate pentru o perioadă de numai trei luni (Anexa 3).

Un plan de măsuri și acțiuni necesar reducerii efectelor secetei și a sărăciei a fost adoptat și în anul 1946. Cu toate că, la intervenția regelui, Regiile Segarcea, Sadova, Cocioc-Gherghița și Rușețu au fost scutite pentru anul 1946, de predarea cotelor obligatorii, nu s-a putut acoperi deficitul de cereale. Donațiile regelui au fost insuficiente, motiv pentru care, planul de aprovizionare cu cerealele a fost elaborat pentru a acoperi intervalul de timp, 1 august 1946-1 august 1947 (Vezi Anexa 4).²⁷ Începând cu 1 iulie 1947, s-a impus și raționalizarea consumului pentru muncitori. Cu excepția lucrătorilor care munceau în subteran și care primeau zilnic pâine, toți ceilalți muncitori consumau acest aliment numai 4 zile pe săptămână, pentru celelalte 3 zile primind mălai. Rațiile zilnice aveau următorul gramaj: 700 g de pâine pentru lucrătorii din subteran, 500 g de pâine și 500 g de mălai pentru muncitorii implicați în lucrări grele, 350 g de pâine și 350 g de mălai pentru lucrători și funcționari și câte 250 g de pâine și de mălai pentru membrii de familie.²⁸ Situația continuând să fie dificilă și în cursul anului 1947, s-au făcut noi demersuri pentru aprovizionarea cu pâine și pentru perioada 1 septembrie 1947– 1 martie 1948. În urma acestor intervenții, s-au obținut 66,8 tone de grâu²⁹.

Problemele financiare s-au aflat, de asemenea, în atenția administratorului Negel. Încă din 1943, salariații se plângeau că salariile erau insuficiente pentru a le asigura liniștea cu privire la „ziua de mâine”. Cei care lucrau în București reclamau chiriile foarte scumpe, 150.000-50.000 de lei pentru două camere mici și bucătărie, la care se adăugau și taxele pentru lumină, apă și canal.³⁰ De o situație mai bună se bucurau angajații de la serviciile exterioare, care beneficiau gratuit de locuință confortabilă, oferită de Domeniu, lumină electrică, apă etc, avantaj de care funcționarii din București au fost lipsiți, mulți fiind nevoiți să-și achite chiria și taxele de întreținere din salariu. Nicolae Mateescu, directorul Domeniului Coroanei, propunea administratorului Negel creșterea sporului de scumpete asupra salariului

²⁶ 2.395 lucrători forestieri; 210 lucrători agricoli și viticoli, 252 funcționari, 504 membrii de familie ai funcționarilor și 5.408 membrii de familie ai lucrătorilor. S.A.N.I.C., București, fond Administrația Centrală a Domeniului Coroanei, dosar nr. 222/1945-1946, ff. 86-87.

²⁷ *Ibidem*, dosar nr. 246/1946, ff. 440-443.

²⁸ *Ibidem* dosar nr. 265/1947, vol. I, f. 205; Idem, fond Domeniul Coroanei Borca, dosar nr. 384/1947, f. 251.

²⁹ Cele 66,8 tone de grâu au fost repartizate astfel: 2,4 tone pentru județul Brăila, 5 tone pentru județul Baia, 26,2 tone pentru județul Dolj, 3,7 tone pentru județul Ilfov, 25,2 tone pentru județul Neamț, 1,4 tone pentru județul Prahova și 2,9 tone pentru județul Vaslui; S.A.N.I.C., București, fond Administrația Centrală a Domeniului Coroanei, dosar nr. 254/1947, f. 84.

³⁰ *Ibidem*, dosar nr. 161/1943, f. 149.

de bază³¹. Pentru a face față valului de nemulțumiri, la 1 ianuarie 1944, era anunțată o creștere salarială cu 25% pentru salariați și un spor de scumpete, de 25%, pentru pensionari, începând cu 1 martie 1944. Această măsură a fost suspendată la 1 mai, același an, din cauza „scăderii veniturilor determinată de evacuarea Regiilor Mălini, Borca, Bicz, Românești și Dobrovăț”. S-a revenit asupra acestei decizii și, începând cu 1 octombrie 1944, s-a reacordat sporul de 25%. În plus, de la 1 noiembrie, a fost acordat și un spor în cuantum de 1.000 de lei/lună la alocația copiilor minori ai angajaților.³² Creșterea vertiginoasă a prețurilor la produsele de bază, inflația care a atins cote alarmante, au determinat o nouă majorare a salariilor și a pensiilor, cu sută la sută, atât a salariilor de bază, a sporurilor de scumpete, cât și a tuturor celorlalte accesorii care s-au plătit în bani la 31 august 1946 ca diurne, prime de activitate, indemnizații pentru copiii minori, chirii, servitori și sporuri de scumpete speciale pentru Domeniile din Moldova. Creșterea era acordată începând cu 1 septembrie 1946. Totodată, au fost reduse cotele de rețineri pentru Casa de Pensii de la 15% la 10% asupra salariilor de bază; sporurile de scumpete au fost supuse unei contribuții lunare de 10%, în folosul Casei de Pensii, în vederea echilibrării veniturilor acestei case, precum și a înlesnirii posibilităților de a se plăti sporuri de scumpete la pensionari; a fost suprimată cota de 5% pentru fondul de economii, începând cu 1 septembrie 1946, și restituit celor de drept.³³

Pentru a face față condițiilor dificile de trai din iarna anului 1946/1947, la 9 noiembrie, D. D. Negel a oferit personalului tuturor regiilor, salariul brut pe o lună, drept ajutor de iarnă, reținându-se un impozit de 10%.³⁴ De asemenea, cu ocazia Sărbătorii Crăciunului, au fost acordate gratificații în valoare de 110.198.123 de lei, așa cum reiese din tabelul următor.³⁵

³¹ Nicolae Mateescu propunerea următoarele creșteri salariale: 50% pentru angajații cu salarii între 1.200-3.000 de lei; 45% celor cu salarii între 3.100-3.600 de lei; 40% celor cu salarii între 3.700-7.800 de lei. Pentru salariile mai mari de 7.900 de lei, propunea să se acorde sume fixe: 3.450 lei pentru salariile cuprinse între 7.900-9.300 de lei; 3.800 de lei pentru cele între 9.400-12.100 de lei; 4.200 de lei pentru salariile între 12.200-14.700 de lei; 4.600 de lei la salariile între 14.800-19.400 de lei; 5.000 de lei pentru salariile mai mari de 19.400. De asemenea, propunea ca, alături de acest spor, să se dea fiecărui pădurar, brigadier și silvicultor de la Domeniile de munte: Mălini, Borca, Bicz, Bușteni și Dobrovăț, unde drumurile de munte erau pietroase și se rupea ușor încălțăminte, câte 2 perechi de bocanci și o pereche de pantaloni, anual, drept compensație pentru dezavantajul pe care acești slujbași îl au față de colegii lor de câmp care se bucură de o reducere de preț de 15% și 20% la porumb, grâu, zarzavaturi și vinuri aplicată la prețurile maxime loco Regie, alimente și băuturi pe care slujbașii de la munte nu le găseau, iar dacă le găseau trebuiau să le plătească la prețuri mult mai mari decât personalul de la câmp, motiv pentru care solicita majorarea reducerilor de prețuri la porumb, grâu și vinuri, de la 20% la 25% și 30%.

Pentru angajații din București, care nu locuiau în casele Administrației, propunea majorarea indemnizațiilor de chirie: de la 20% la 30% - pentru cei necăsătoriți; de la 25% la 35% pentru cei căsătoriți; și de la 30% la 40% celor căsătoriți și cu copii. (*Ibidem*, dosar nr. 161/1943, f. 149.)

³² *Ibidem*, dosar nr. 186/1944, ff. 24, 41, 43, 57, 65.

³³ *Ibidem*, dosar nr. 250/1946-1947, f. 199.

³⁴ *Ibidem*, dosar nr. 235/1946, f. 270.

³⁵ *Ibidem*, f. 256.

Tabel 1

Gratificații acordate personalului Domeniului Coroanei
cu ocazia Crăciunului în 1946

Nr. crt.	Specificație	Gratificația acordată/lei
1.	Centrala personal bugetar	19.250.675
2.	Centrala personal diurnist	4.283.784
3.	Magazinul de Desfacere	6.017.942
4.	Pivnița Cotroceni	2.731.294
5.	Regia Domeniului Coroanei Bicăz	5.672.920
6.	Regia Domeniului Coroanei Borca	10.160.216
7.	Regia Domeniului Coroanei Bușteni	3.605.276
8.	Regia Domeniului Coroanei Cocloc	5.160.670
9.	Regia Domeniului Coroanei Dobrovăț	4.900.532
10.	Regia Domeniului Coroanei Mălini	7.381.180
11.	Regia Domeniului Coroanei Rușețu	2.602.060
12.	Regia Domeniului Coroanei Sadova	11.747.762
13.	Regia Domeniului Coroanei Segarcea	26.473.812

În toamna anului 1947, Dimitrie D. Negel l-a însoțit pe Regele Mihai la Londra, pentru a lua parte la oficierea căsătoriei moștenitoarei tronului Marii Britanii, principesa Elisabeta. Înainte de a pleca din țară, la 12 noiembrie 1947, el l-a delegat pe consilierul juridic, Gheorghe Liatriș, să se ocupe de conducerea Administrației Domeniului Coroanei.³⁶ Cu ocazia acestui eveniment, Regele a cunoscut-o pe principesa Ana de Bourbon Parma, cu care s-a logodit, neoficial, la 6 Decembrie 1947, la Lausanne, Elveția. Lui Negel i-a revenit misiunea de a face cunoscut guvernului Groza logodna regelui cu principesa Ana, logodnă cu care Petru Groza nu a fost de acord.

În seara zilei de 29 Decembrie 1947, Negel i-a solicitat Regelui Mihai o audiență, pentru a doua zi, în numele prim-ministrului Petru Groza. La 30 decembrie Regele a fost obligat să abdice.

După abdicarea forțată a regelui, Dimitrie Negel a purtat discuții cu Petru Groza pentru a se pune de acord în legătură cu compoziția anturajului care-l va însoți

³⁶ *Ibidem*, dosar nr. 259/1947, f. 192.

pe Rege la plecarea din țară, cu privire la documentele necesare pentru călătorie, la instrucțiunile pentru constituirea trenului suveranului, la valoarea devizelor. În momentul în care familia regală își pregătea plecarea, Administratorul Domeniului Coroanei a cerut, pentru Rege, uzufructul anului 1947, ceea ce reprezenta aproximativ 4.000 de franci elvețieni, sumă refuzată de comuniști.³⁷ Pentru a obține, totuși, banii necesari călătoriei, rememora Mircea Ioanițiu, Negel a vândut vinurile ce se găseau în pivnițele Domeniilor Regale.³⁸ În data de 2 Ianuarie 1948, Administratorul Domeniului Coroanei își delega atribuțiile de administrator maiorului Gheorghe Liatris, urmând să părăsească țara „până la noi dispozițiuni”³⁹. Două zile mai târziu, Dimitrie Negel părăsea România în trenul în care se aflau Regele Mihai și regina-mamă, Elena. Acesta i-a însoțit până în Elveția. Ulterior, s-a stabilit în Statele Unite ale Americii.

La două săptămâni după părăsirea țării, ziarele din 21 ianuarie 1949 publicau știrea potrivit căreia Curtea București, secția IV penală, judeca foștii miniștri antonescieni, în baza legii criminalilor de război, pentru contribuția lor la politica nefastă a regimului antonescian, condamnându-i „la temniță grea și degradare civică”. Averile tuturor celor condamnați au fost confiscate. Dumitru Negel a fost judecat în contumacie și condamnat la 10 ani temniță grea și 10 ani degradare civică.⁴⁰

În exil, a publicat câteva broșuri, care tratau agricultura românească: *Romanian agricultural taxation*, New York, Free Europe Commi-tee, 1954; *Insurance in Romanian Agricultural*, Mid-European Studies Center, 1954 (în

³⁷ S-a acordat, totuși, suma de 280.000 de franci elvețieni și 50.000 de dolari. Vezi: Teșu Solomovici, *Cele două domnii ale Regelui Mihai I* în C. Rădulescu-Motru, P.P. Panaitescu, Tudor Vianu, Nicolae Iorga, Mircea Vulcănescu, Mihail Polihroniade, Constantin Moisil, Mircea Ionnițiu, Teșu Solomovici, *Monarhia românească Carol I, Ferdinand I, Carol II, Mihai I*, București, Editura Teșu, 2008, p. 201.

³⁸ Mircea Ioanițiu, *Regele, rușii și comuniștii* în Rădulescu-Motru, P.P. Panaitescu, Tudor Vianu, Nicolae Iorga, Mircea Vulcănescu, Mihail Polihroniade, Constantin Moisil, Mircea Ionnițiu, Teșu Solomovici, *op. cit.*, pp. 220-221.

³⁹ S.A.N.I.C., București, fond Administrația Centrală a Domeniului Coroanei, fond Administrația Centrală a Domeniului Coroanei, dosar nr. 8, f. 50.

⁴⁰ Alături de Dimitrie Negel, au mai fost condamnați: generalul Iosif Iacobici (8 ani temniță grea și 10 ani degradare civică), Gheorghe Crețeanu (10 ani temniță grea și 10 ani degradare civică), prof. I. Petrici (10 ani temniță grea și 10 ani degradare civică), Alexandru Neagu (8 ani temniță grea și 10 ani degradare civică), Aurelian Pană (10 ani temniță grea și 10 ani degradare civică), Atta Constantinescu (5 ani temniță grea și 10 ani degradare civică), Gheorghe P. Docan (5 ani temniță grea și 10 ani degradare civică), gen. Gheorghe Potopeanu (5 ani temniță grea și 10 ani degradare civică), Petre Nemoianu (5 ani temniță grea și 10 ani degradare civică), ing. Toma Ghițulescu (5 ani temniță grea și 10 ani degradare civică), amiral Nicolae Păiș (3 ani temniță grea și 10 ani degradare civică), Al. Constant (4 ani temniță grea și 10 ani degradare civică), amiral Gheorghe Koslinski (2 ani temniță grea și 10 ani degradare civică). Au fost achitați: ing. Pompiliu Nicolau și Ion Sandu. Vezi: Radu R. Rosetti, *Pagini de jurnal*, Ediție îngrijită de Cristian Popișteanu, Marian Ștefan, Ioana Ursu, București, Editura Adevărul, 1993, p. 21.

colaborare cu Șerban Constandaky); *Distribution of Agricultural products in Romania: Mid-European Studies Center*, No. 17, Literary Licensing, LLC.

DIMITRIE D. NEGEL, ADMINISTRATOR OF THE CROWN DOMAIN (1942-1948)

(Abstract)

In the summer of 1942, King Michael appointed Dimitrie D. Negel the supervisor of the Administration. By getting closer to the circles around the palace, he managed to become rapidly one of the most influent leaders of the Royal Court. Referring to the Court Marshal, Savel Rădulescu and Mircea Ionnițiu, Michael was declaring that, together, they were forming “a small team, which, after it had been dissolved, many regretted it”

He occupied several public positions. He was: president of the Chamber of Commerce and Industry from Bucharest, the department Industry (1938), under-secretary of State within the Ministry of National Economy for the Supplying Department (May 26th – November 17th 1941), during the regime of Antonescu, Crown Domain Administrator (July 22nd 1942 – January 4th 1948), Minister of the Agriculture and Domains (August 23rd 1944 – November 4th 1955) and temporary Minister of Justice (October 4th 1944 – November 4th 1944), during the governing of Sănătescu, and marshal of the Royal Court (1943-1947).

After the forced abdication of the king, on the 30th of December 1947, Dimitrie Negel had talks with Petru Groza to agree on the entourage that was to accompany the King when leaving the country, on addressing the necessary documents for the journey, the instructions for the organisation of the sovereign’s departure train, the value of the estimates. On the 2nd of January 1948, he delegated his attributions of Crown Domain Administrator to Major Gheorghe Liatris, and, on the 4th of January, he was leaving the country along with King Michael and the Queen-mother Helen.

Keywords: Dimitrie D. Negel, Crown Domain Administrator, 1942-1948, Marshal of the Royal Court, King Michael I of Romania.

ANEXA 1

„MIHAI I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,

La toți, de față și viitori, sănătate;

Văzând art. 8 din legea Domeniului Coroanei,

Am hotărât:

Art. I. D-I. D. Negel se numeste administrator al Domeniului Coroanei în locul d-lui General Adjutant Al. Manolescu, demisionat, pe ziua de 11 Iulie 1942.

Art. II. Această Înaltă deciziune se va publica în Monitorul Oficial.

Data în Sinaia la 22 Iulie 1942.

MIHAI I¹”

ANEXA 2

4 AUG. 1947

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DOMENIILOR
DIRECȚIA PRODUCȚIEI VEGETALE
- Serviciul Cerealelor² -

Loco

Urmare adresei noastre No. 2712 din 23 Iulie 1947;

Avem onoarea a vă comunica mai jos investițiile necesare la Regiile Domeniului Coroanei, în perioada de 4 ani (1947/1951).

1/. Regia Domeniului Coroanei Mălini, Jud. Baia

În afară de clădirile refăcute până în prezent, mai sunt necesare:

- refacerea Casei de Administrație
- refacerea muzeului silvic
- refacerea locuinței șefului ocolului silvic Mălini
- refacerea locuinței șefului ocolului silvic Poiana Doamnei
- refacerea a șase cantoane silvice
- construirea fabricii de cherestea de la Cornul Luncii, toate dăunate de războiu

2/. Regia Domeniului Coroanei Borca, Jud. Neamț

- refacerea locuinței șefului ocolului silvic Neagra
- reparațiuni radicale la localul de cooperativă

¹ Monitorul Oficial, partea I-a, nr. 170/24 Iulie 1942, p. 6146.

² S.A.N.I.C., București, fond Administrația Centrală a Domeniului Coroanei, fond Administrația Centrală a Domeniului Coroanei, dosar nr. 265/1947, vol. I, ff. 324-325.

- refacerea a șase cantoane silvice, toate dăunate de războiu
- 3/. Regia Domeniului Coroanei Bicz, Jud. Neamț
- renovarea Casei de Administrație pentru care au început lucrările
- reparația totală a teatrului sătesc
- reparația totală a băiei populare
- repararea brutăriei
- repararea localului în care funcționează Percepția Bicz
- repararea hanului de la Ciungi
- repararea dispensarului Bicz
- repararea locuinței în care stă medicul
- repararea locuinței șefului Ocolului silvic Bicz
- repararea locuinței șefului Ocolului silvic Tașca
- repararea locuinței contabilului
- repararea a șase cantoane silvice, toate dăunate de războiu.
- 4/. Regia Domeniului Coroanei Dobrovăț, Jud. Vaslui
- reparația Casei de Administrație și a tuturor atenanselor
- reparația locuinței contabilului
- reparația a patru cantoane silvice, toate dăunate de războiu
- 5/. Regia Domeniului Coroanei Rușețu, Județul Brăila
- repararea locuințelor muncitorilor, precum și a grajdurilor în care sunt adăpostite animalele Regiei
- 6/. Regia Domeniului Coroanei Cocioc, Jud. Ilfov
- reparația cantoanelor silvice
- 7/. Regia Domeniului Coroanei Sadova, Jud. Dolj
- refacerea fabricii de cherestea
- reparațiuni mici la locuințele personalului
- reparațiuni mici la cantoanele silvice
- 8/. Regia Domeniului Coroanei Segarcea, Jud. Dolj
- reparațiuni mici la locuințele personalului
- reparațiuni mici la cantoanele silvice
- 9/. Regia Domeniului Coroanei Bușteni, Jud. Prahova

Nu are nevoie de nicio lucrare în perioada de 4 ani.

Lucrările arătate mai sus se vor executa eșalonat în perioada de 4 ani și în măsura urgenței, pe bază de devize întocmite de specialiștii Domeniului Coroanei.

Inventarul mort este în stare de funcționare și nu are nevoie de nicio completare.

Deasemeni și inventarul viu, iar dacă se vor ivi nevoi, ele se vor completa pentru toate Regiile cu animale din crescătoria proprie dela Domeniul Coroanei Segarcea, Jud. Dolj.

Primiți, vă rugăm, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

ADMINISTRATORUL DOMENIULUI COROANEI

Liatrix

ANEXA 3**DOMNULE MINISTRU³,**

Avem onoarea a vă ruga să binevoiți a aproba colectarea cantităților de porumb și grâu din județele Tutova, Tecuci și Brăila, pentru nevoile de aprovizionare a Domeniului Coroanei arătate mai jos:

1. REGIA DOMENIULUI COROANEI MĂLINI, JUD. BAIA:

125.280 kgr. porumb

41.760 kgr grâu pentru: lucrători forestieri 800; funcționari sate 40; familiile funcționarilor la sate 80, familiile lucrătorilor la sate-1.600/2.500 persoane.

2. REGIA DOMENIULUI COROANEI BORCA:

119.394 kgr. porumb

39.798 kgr. grâu pentru: lucrători forestieri 700; funcționari sate 37; familiile funcționarilor la sate 74, familiile lucrătorilor la sate -1.400/2.211 persoane.

3. REGIA DOMENIULUI COROANEI BICAZ, JUD. NEAMȚ:

69.498 kgr. porumb

23.166 kgr. grâu pentru: lucrători forestieri 400; funcționari sate 29; familiile funcționarilor la sate 58, familiile lucrătorilor la sate-800/1.287 persoane.

4. REGIA DOMENIULUI COROANEI BUȘTENI, JUD. PRAHOVA:

16.200 kgr. porumb

5.400 kgr. grâu pentru: lucrători forestieri 60; funcționari sate 20; familiile funcționarilor la sate 40, familiile lucrătorilor la sate-180/300 persoane.

5. REGIA DOMENIULUI COROANEI DOBROVĂȚ, JUD. VASLUI:

35.802 kgr. porumb

11.934 kgr. grâu pentru: lucrători forestieri 220; funcționari sate 21; familiile funcționarilor la sate 42, familiile lucrătorilor la sate-400/663 persoane.

6. REGIA DOMENIULUI COROANEI SADOVA, JUD. DOLJ:

68.850 kgr. porumb

22.950 kgr. grâu pentru: lucrători forestieri 200; lucrători viticoli și agricoli 140; funcționari sate 85; familiile funcționarilor la sate 170, familiile lucrătorilor la sate-680/1.273 persoane.

7. REGIA DOMENIULUI COROANEI RUȘETU, JUD. BRĂILA:

22.270 kgr. porumb

9.090 kgr. grâu pentru: lucrători forestieri 35; lucrători viticoli și agricoli 70; funcționari sate 20; familiile funcționarilor la sate 40, familiile lucrătorilor la sate-340/505 persoane.

³ *Ibidem*, dosar nr. 222/1945, ff. 86-87.

Reese deci un total de:

462.294 kgr. porumb

154.096 kgr. grâu

Aceste cantități sunt socotite ca necesare pe timp de trei luni, iar colectarea și ridicarea lor se va face de Domeniul Coroanei pe măsură ce dispunem de mijloacele de transport.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

ADMINISTRATORUL DOMENIULUI COROANEI

DDN

DOMNIEI SALE

DOMNULUI GENERAL PÂRVULESCU

MINISTRU SUBSECRETAR DE STAT AL APROVIZIONĂRII

ANEXA 4

21 SEP. 1946

Domnule MINISTRU⁴,

Am onoare a vă depune alăturat, planurile de aprovizionare cu cereale pe timpul 1 aug. 1946 – 1 aug. 1947 pentru cele nouă Regii ale Domeniului Coroanei: Analizată situația se prezintă după cum urmează:

I. REGII AGRICOLE:

1. Regia Domeniului Coroanei Segarcea, județul Dolj.

După cum reese din tabelele alăturate din cerealele recoltate inclusiv cotele cuvenite Statului își asigură nevoile până la noua recoltă.

Are însă un deficit de 108.380 kgr. porumb de asigurat prin colectare. Excedentul de 268.990 kgr. de grâu după ce s-au rezervat 120.000 kgr la dispoziția Ministerului Agriculturii și Domeniilor pentru însămânțările județului Dolj, se repartizează astfel, conform planurilor anexate:

Regia Domeniului Coroanei Cocioac Jud. Ilfov 14.830 kgr.

Regia Domeniului Coroanei Rușețu Jud. Brăila 18.000 kgr.

Regia Domeniului Coroanei Mălini Jud. Baia 81.200 kgr

⁴ *Ibidem*, dosar nr. 246/1946, ff. 440-443.

Regia Domeniului Coroanei Borca, Jud. Neamț 4.603 kgr

Regia Domeniului Coroanei Bușteni Jud. Prahova 8.424 kgr.

127.057 kgr

În baza autorizației Dvs. S.5/2317/71865/71864 din 24 August 1946 s-au expediat pentru acoperirea lipsei de porumb:

Regiei Borca, Județul Neamț 25.000 kgr

Regiei Bicz, Județul Neamț 15.000 kgr

167.057 kgr.

Donația Majestăților Lor pentru ajutorarea regiunilor bântuite de secetă 30.000 kgr.;

Donația M.S. Regelui către Batalionul de gardă Regal 20.000 kgr.

Nevoile Casei Regale pentru:

Ad-ția Domeniului Regal Săvârșin – Arad 20.000 kgr.

Ad-ția Domeniului Regal Azuga- Sinaia -Predeal 31.933 kgr.

2/. Regia Domeniului Coroanei Sadova Județul Dolj

Cerealele recoltate inclusiv cotele convenite Statului precum și uiumul ceiace se va obține probabil din uiumul morilor, conform tabelului anexat, acoperă nevoile acestei Regii.

Având însă un deficit de 63.000 kgr. Porumb, rămâne ca din plusul de 65.000 kgr. grâu, secară să acopere la menajul ordinar, personal, munci agricole etc. pe cât posibil patru vagoane porumb cu 4 vagoane grâu-secară iar la hrana vitelor rămâne un minus de 23.000 kgr porumb; în schimb la grâu rămâne un plus de 25.000 kgr.

Dacă se acceptă această compensație, ceiace ne permite a solicita rămâne un plus de 2.000 kgr. grâu pentru a face față altor nevoi neprevăzute din timpul anului.

3/. Regia Domeniului Coroanei Cocioc-Gherghița, județul Ilfov.

Cerealele rezultate inclusiv cotele convenite Statului, după cum reese din tabloul anexat, nu acoperă decât în parte nevoile acestei Regii.

Mai are trebuință de următoarele cereale de colectat:

Grâu 14.830 kgr care i se dă din disponibilul de la Regia Segarcea, Județul Dolj

Orz 35.040 kgr

Ovăz 3.920 kgr. de colectat

Porumb 27.070 de kgr

4/. Regia Domeniului Coroanei Rușetu, Județul Brăila.

Din tabloul anexat se poate vedea ravagiile secetei din care cauză depe o întindere de 16 hectare nu s-au recoltat decât 2.000 kgr. iar depe 19 hectare ovăz s-a realizat numai 300 kgr.

Față de această situație are nevoie de următoarele cereale pentru însămânțări, hrana oamenilor și a animalelor:

grâu 18.000 kgr. care i se va da din disponibilul Regiei Domeniului Coroanei de la Segarcea județul Dolj
porumb 51.000 kgr.)
ovăz 18.000 kgr.) de colectat
orz 600 kgr.)

II. REGII FORESTIERE:

1/. Regia Domeniului Coroanei Mălini, Județul Baia.

Pentru nevoile legale prevăzute în tabelele anexate, are trebuință de următoarele cereale:

Grâu 81.200 kgr. care i se va da din disponibilul existent la Regia domeniului Coroanei Segarcea, județul Dolj
porumb 152.309 kgr)
orz 1.300 kgr.)
ovăz 13.700 kgr.) de colectat
fasole 26.700 kgr.)
cartofi 135.300 kgr.)

2/. Regia Domeniului Coroanei Borca, Județul Neamț

Conform tabelului anexat, are nevoie de următoarele cereale:
grâu 4.603 kgr. care i se va da din disponibilul existent la Regia domeniului Coroanei Segarcea, județul Dolj
porumb 836.574 kgr.) de colectat
ovăz 49.400 kgr.)

3/. Regia Domeniului Coroanei Bicaz, Județul Neamț;

Conform alăturatelor situații, are nevoie de:

porumb 162.251 kgr.)
ovăz 29.108 kgr.) de colectat
fasole 2.000 kgr.)

4/. Regia Domeniului Coroanei Bușteni Județul Prahova:

Conform alăturatului tabel are nevoie de următoarele cereale:
grâu 8.424 kgr care i se va da din disponibilul Regiei Domeniului Coroanei Segarcea, județul Dolj
porumb 15.850 kgr.) de colectat
ovăz 1.100 de kgr.)

5/. Regia Domeniului Coroanei Dobrovăț Județul Vaslui.

Conform planului anexat are nevoie de:

porumb 157.022 kgr.)
ovăz 1.950 kgr.) de colectat

Vă rugăm, Domnule Ministru, ca luând în considerație situația expusă mai sus, să binevoiți a aproba:

1/. Securitatea Domeniului Coroanei, în mod definitiv, de predarea cotelor legale de cereale, rezultate din recolta anului curent la Regiile Sale Cocioc județul Ilfov și Segarcea-Sadova, județul Dolj, pentru Regia Sadova solicitând scutire și de uiumul provenit de la morile țărănești.

2/. Eliberarea cuvenitelor autorizațiuni de transport de către Oficiul Economic Județean Dolj pentru cantitățile de grâu ce urmează a se expedia de la Regiile Domeniului Coroanei Segarcea județul Dolj la adresele specificate mai sus.

3/. Autorizațiuni pentru colectarea din depozitele I.C.O.O.P. a necesarului conform planurilor de aprovizionare anexate:

porumb sau grâu 1.510.465 kgr.

orz 36.940 kgr.

fasole 28.700 kgr.

cartofi 135.300 kgr.

4/. Autorizațiuni pentru colectarea cantităților de 127.178 kgr. ovăz din județul Constanța, unde a și fost angajat.

Primiți, vă rugăm Domnule Ministru, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

ADMINISTRATORUL DOMENIULUI COROANEI

ANEXA 5

6 MAI 1944

Toate Regiile⁵

Titl.

REGIA DOMENIULUI COROANEI

Din cauza vremurilor grele prin care trece întreaga noastră Țară, Domeniul Coroanei a fost nevoit să evacueze Regiile Mălini, Borca, Bicz, Românești și Dobrovăț.

În consecință, azi, ne găsim, pe deoparte, lipsiți complet de veniturile acestor Regii, iar pe de altă parte grevați de plata salariilor funcționarilor evacuați la Regiile Sadova, segarcea, Rușețu, Cocioc și Bușteni.

Cum mijloacele noastre financiare nu ne mai îngăduie să plătim pentru moment gratificațiile pentru anul 1943 și sporul de scumpete acordat la 1 Ianuarie 1944, vă rugăm a lua notă că începând dela 1 Mai 1944 se suspendă până la noi dispozițiuni plata gratificațiilor și a sporului de 25% aprobat la 1 ianuarie 1944.

⁵ *Ibidem*, dosar nr. 186/1944, f. 43.

Nu se suspendă însă majorările de salarii și diurnele aprobate cu începere dela 1 Ianuarie 1944.

Cu un cuvânt, veți plăti dela 1 Maiu 1944 numai salariile și sporurile de scumpete așa cum s-au plătit până la 31 Decembrie 1943 plus sporurile de salarii și diurnele aprobate cu începere de la 1 Ianuarie 1944.

Toate aceste salarii se vor plăti și personalului ce se găsește evacuat pe acel Domeniu trimis de noi de la Domeniile din Moldova.

În cazul că situația se va îndrepta și vom fi din nou în posibilitatea de a face față plății acestor sume, cari deocamdată au fost suspendate, voi dispune pentru a se putea efectua și aceste plăți.

Cer întregului personal o înțelegere deplină și să fie încredințat că dacă am fost nevoit a recurge deocamdată la această măsură, a fost numai datorită timpurilor foarte grele prin care trecem și cari ne impun tuturor să facem toate sacrificiile pentru a putea face față acestor împrejurări vitriigi.

Nădărduesc însă că în curând situația se va îndrepta și atunci voi avea grijă de toți pentru a nu se considera nedreptățiți.

ADMINISTRATORUL DOMENIULUI COROANEI
DDN